

LIETUVOS
GEOGRAFIJOS
MOKYTOJŲ
ASOCIACIJA

Konsultacija mokytojams prieš valstybinį geografijos brandos egaminą

Medžiagą parengė: Ingrida Tamošauskienė, Aušrinė Živaitienė

2021 m.

Geografijos egzaminas pagal temines sritis

Teminės sritys	Iš viso (%)
Geografinis pažinimas	10
Gamtinė geografija	40
Visuomeninė geografija	40
Regioninė geografija	10

Dažniausiai pasitaikančios mokinių klaidos geografijos brandos egzamine

1. GEOGRAFINĖS PADĖTIES NUSTATYMAS

- Mokiniai nežino kaip apibūdinti gamtinę geografinę, ekonominę geografinę ir geopolitinę padėtį
- Painioja šias sąvokas tarpusavyje

GAMTINĖ GEOGRAFINĖ PADĖTIS

PAVYZDŽIAI

1. Nurodykite du Graikijos **teritorijos išdėstymo** ypatumus. (2018 m.)
2. Nurodykite du Nigerijos naftos gavybos regiono **geografinės padėties** ypatumus. (2017 m.)
3. Apibūdinkite Indijos **gamtinę geografinę padėtį**. Nurodykite du bruožus. (2017 m.)
4. Apibūdinkite Afganistano **gamtinę geografinę padėtį**, nurodydami du bruožus. (2016 m.)
5. Apibūdinkite Arkties vandenyno **geografinę padėtį**. (2015 m.)
6. Nurodykite Prancūzijos teritorijos **geografinio išdėstymo** ypatumus (2014 m.)

GEOPOLITINĖ GEOGRAFINĖ PADĖTIS

PAVYZDŽIAI

1. Įvertinkite Graikijos valstybės **geopolitinę padėtį**. Nurodykite tris jos ypatumus. (2018 m.)
2. Kokie Maltos **geopolitinės padėties** privalumai ir trūkumai. (2015 m.)
3. Įvardinkite Prancūzijos **geopolitinę padėtį**. (2014 m.)

EKONOMINĖ GEOGRAFINĖ PADĖTIS

PAVYZDŽIAI

1. Apibūdinkite Šilutės miesto <..> **ekonominę geografinę padėtį** (2019 m.)
2. Nustatykite šio regiono (Karibų jūros salų) **ekonominę geografinę padėtį**.
Apibūdinkite ją trimis teiginiais. (2012 m.)

Apibūdinant reikia nurodyti:

Gamtinė geografinė padėtis	Geopolitinė geografinė padėtis	Ekonominė geografinė padėtis
• teritorija žemyno atžvilgiu • kalnai ar lygumos, į kurių teritoriją patenka • vandenynus, jūras, su kuriomis ribojasi • per šalį tekančias didžiąsias upes • klimato juostą	• gretimas valstybes • narystę politiniuose ir ekonominiuose blokuose • esamas arba galimas tarpvalstybinių santykių grėsmės	• naudingąsias iškasenas • gamtinės aplinkos palankumą žemės ūkiui plėtoti • žmogiškųjų išteklių potencialą • svarbiausius šalį kertančius transporto koridorius

2. POLITINIAI, EKONOMINIAI, SOCIALINIAI, DEMOGRAFINIAI YPATUMAI

Neretai abiturientai nesupranta skirtumų tarp šių sąvokų ir nežino koks teiginys kokiam ypatumui priklauso.

UŽDUOČIŲ PAVYZDŽIAI

1. Su kokiomis trimis **socialinėmis ir ekonominėmis** problemomis Lietuva susidurs XXI a. viduryje, <...>. (2019 m.)
2. Nurodykite po vieną **politinę ir ekonominę** problemą, su kuriomis pastaraisiais metais susiduria Graikija. (2018 m.)
3. Su kokiomis **socialinėmis ir ekonominėmis** problemomis susiduria sparčios urbanizacijos šalys? (2016 m.)
4. Įvertinkite Afganistano **socialinę ir ekonominę** situaciją. (2016 m.)
5. Nurodykite du esminius Somalio **socialinės** situacijos bruožus. (2016 m.)

SOCIALINIAI YPATUMAI (BRUOŽAI)	POLITINIAI YPATUMAI (BRUOŽAI)	EKONOMINIAI YPATUMAI (BRUOŽAI)	DEMOGRAFINIAI YPATUMAI (BRUOŽAI)
<u>ŽSRI</u> Raštingumas Sveikatos apsauga Nedarbo lygis Skurdas Vidutinė mokymosi trukmė Vidutinė gyvenimo trukmė Kūdikių mirtingumas	Karai ir konfliktai Politinis nestabilumas Demokratija Neutralumas Priklausymas kariniams blokams Geopolitinė padėtis	<u>ŽSRI</u> BVP, BVP1gyv. Eksportas Importas Užimtumas ūkio sektoriuose Transporto tinklas	Gyventojų skaičius Gimstamumas Mirtingumas NGP Kūdikių mirtingumas Vidutinė gyvenimo trukmė <u>Depopuliacija</u> Demografinis senėjimas Demografinis sprogymas Gyventojų amžiaus struktūra

3. DOKUMENTŲ, ŠALTINIŲ ANALIZĖ

Mokiniai neranda atsakymų į klausimus, nors jie aiškiai nurodyti pateiktuose šaltiniuose.

32.1. Apie kokio tipo karinį konfliktą rašoma A šaltinyje?

32 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis (2020 m.)

32.1. Apie kokio tipo karinį konfliktą rašoma A šaltinyje?

A šaltinis. Iš dr. K. Andrijausko komentaro apie Kurdistaną.

Daugiau nei 30 milijonų žmonių apimanti kurdų bendruomenė yra ketvirta didžiausia Vakarų Azijos tauta. Nepaisant dabartinio gyventojų skaičiaus, gilių ir turtingų tradicijų bei unikalios tapatybės, ji yra **viena iš tų pasaulio etninių grupių** kurios nesugebėjo sukurti savo nepriklausomos valstybės šiuolaikinėje istorijoje. Priešingai, tradicinė jų gyvenamoji erdvė (Kurdistanas) XX amžiuje buvo **padalyta tarp keturių valstybių ir kiekvienoje iš jų kurdai yra mažuma**. Didžiausia kurdų dalis pateko į Turkijos Respublikos teritoriją. 2010 m. prasidėjęs Arabų pavasaris ir jį lydėjusi suirutė regione buvo kurdų suvokta kaip retai pasitaikanti galimybė pasiekti savo ilgai puoselėtą tikslą. Deja, visos suinteresuotos valstybės, žinoma, tai laikė tiesiogine grėsme sau. Ypač aštri ir sudėtinga „kurdų problema“ yra pilietinio karo alinamoje Sirijoje. Dalies radikaliai nusiteikusių kurdų sugrįžimas prie teroristinių išpuolių didžiausiuose Turkijos miestuose gali būti laikomas sunkiai pateisinamu atsaku į priešišką jų atžvilgiu Turkijos politiką. Problemą dar labiau išryškina tai, kad šioje šalyje aktyviai veikia ir religinės prigimties teroristinės organizacijos, su kuriomis kovoja ir Turkijos vyriausybė, ir kurdai.

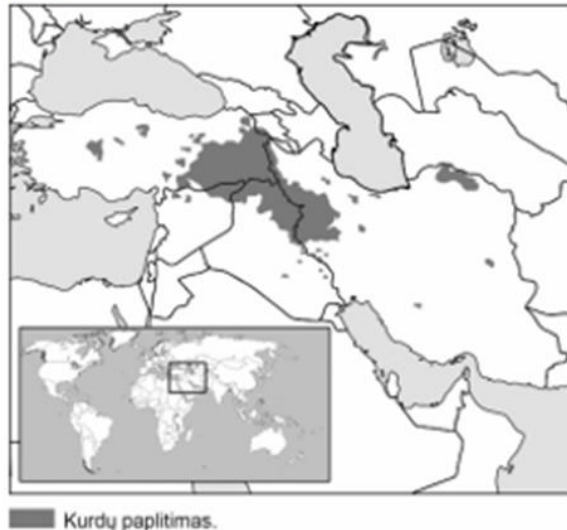
Galimi teisingi atsakymai:

Etninį

Tarpvalstybinį

32.3. Kurių valstybių teritorijose yra paplitusi kurdų bendruomenė (B šaltinis)? Įvardykite tris valstybes.

B šaltinis. *Kurdų paplitimas.*

32 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. *Iš dr. K. Andrijausko komentaro apie Kurdistaną.*

Daugiau nei 30 milijonų žmonių apimanti kurdų bendruomenė yra ketvirta didžiausia Vakarų Azijos tauta. Nepaisant dabartinio gyventojų skaičiaus, gilių ir turtingų tradicijų bei unikalios tapatybės, ji yra viena iš tų pasaulio etninių grupių, kurios nesugebėjo sukurti savo nepriklausomos valstybės šiuolaikinėje istorijoje. Priešingai, tradicinė jų gyvenamoji erdvė (Kurdistanas) XX amžiuje buvo padalyta tarp keturių valstybių ir kiekvienoje iš jų kurdai yra mažuma. Didžiausia kurdų dalis pateko į **Turkijos Respublikos** teritoriją. 2010 m. prasidėjęs Arabų pavasaris ir jį lydėjusi suirutė regione buvo kurdų suvokta kaip retai pasitaikanti galimybė pasiekti savo ilgai puoselėtą tikslą. Deja, visos suinteresuotos valstybės, žinoma, tai laikė tiesiogine grėsme sau. Ypač aštri ir sudėtinga „kurdų problema“ yra pilietinio karo alinamoje **Sirijoje**. Dalies radikaliai nusiteikusių kurdų sugrįžimas prie teroristinių išpuolių didžiausiuose Turkijos miestuose gali būti laikomas sunkiai pateisinamu atsaku į priešišką jų atžvilgiu Turkijos politiką. Problemą dar labiau išryškina tai, kad šioje šalyje aktyviai veikia ir religinės prigimties teroristinės organizacijos, su kuriomis kovoja ir Turkijos vyriausybė, ir kurdai.

Juodraštis

1. 2. 3.

(3 taškai)

Galimi teisingi atsakymai: Turkija, Sirija, Armėnija, Irakas, Iranas

33.1. Įvardykite tekste aprašomą globalų reiškinį. (2020m.)

33 klausimas. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis.

Prieš 200 metų tik 3 proc. žmonijos gyveno miestuose. Prasidėjus pramonės plėtrai Europoje, o vėliau ir kituose pasaulio regionuose, didėjant darbo jėgos poreikiui fabrikuose, kylant gyvenimo lygiui, prasidėjo aktyvi gyventojų migracija iš kaimo į miestą ir spartus miestų augimas. XX a. viduryje miestuose jau gyveno ketvirtadalis, o nuo 2007 m. – daugiau kaip pusė pasaulio gyventojų.

33.1. Įvardykite tekste aprašomą globalų reiškinį.

Juodraštis

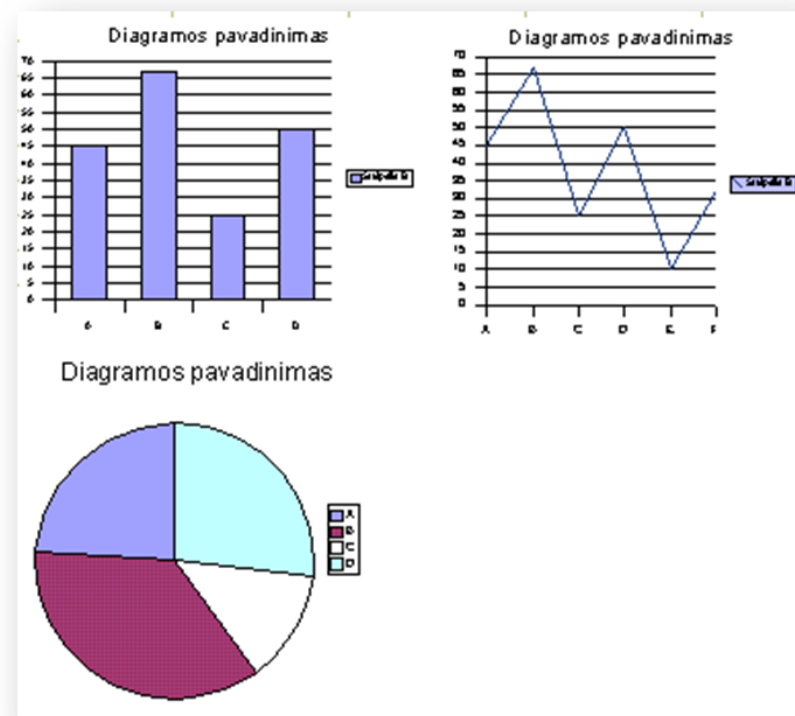
.....

(1 taškas)

Teisingas atsakymas: urbanizacija

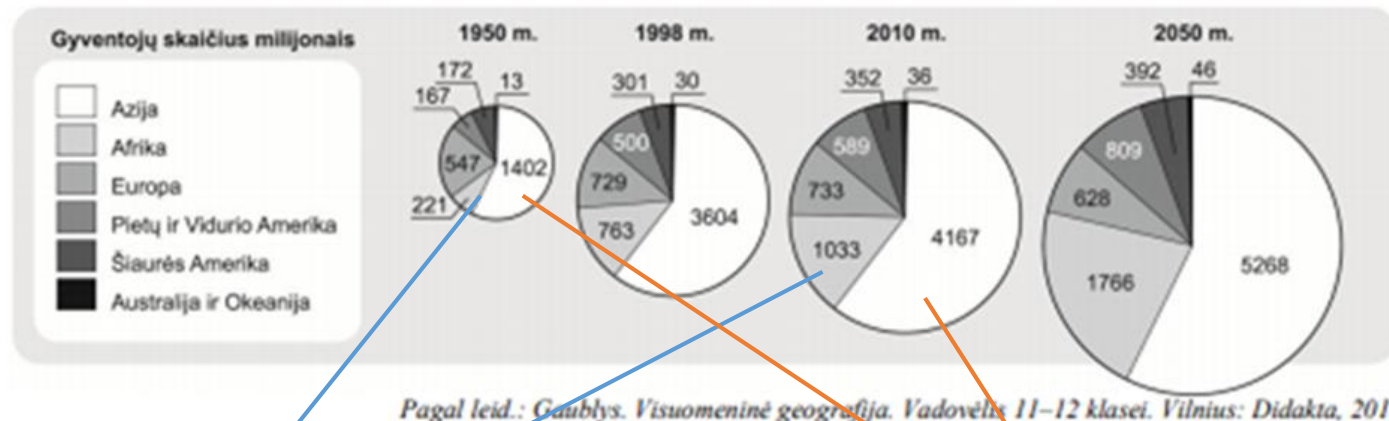
4. POKYČIAI, POVEIKIS, PROCESAI

Pažiūrėjus į pateiktą grafiką, diagramą ar lentelę mokiniai dažniausiai „iš akies“ nustato, kuriame regione ar valstybėje bus koks pokytis.

30.1. Kuriame pasaulio regione gyventojų skaičiaus pokytis nuo 1950 iki 2010 m. yra didžiausias? (2014 m.)

30 klausimas. Naudodamiesi gyventojų skaičiaus kaitos pasaulio regionuose diagramomis ir žiniomis, atlikite užduotis.

1950 m. – 221
2010 m. – 1033
Padidėjo – 4,6 karto

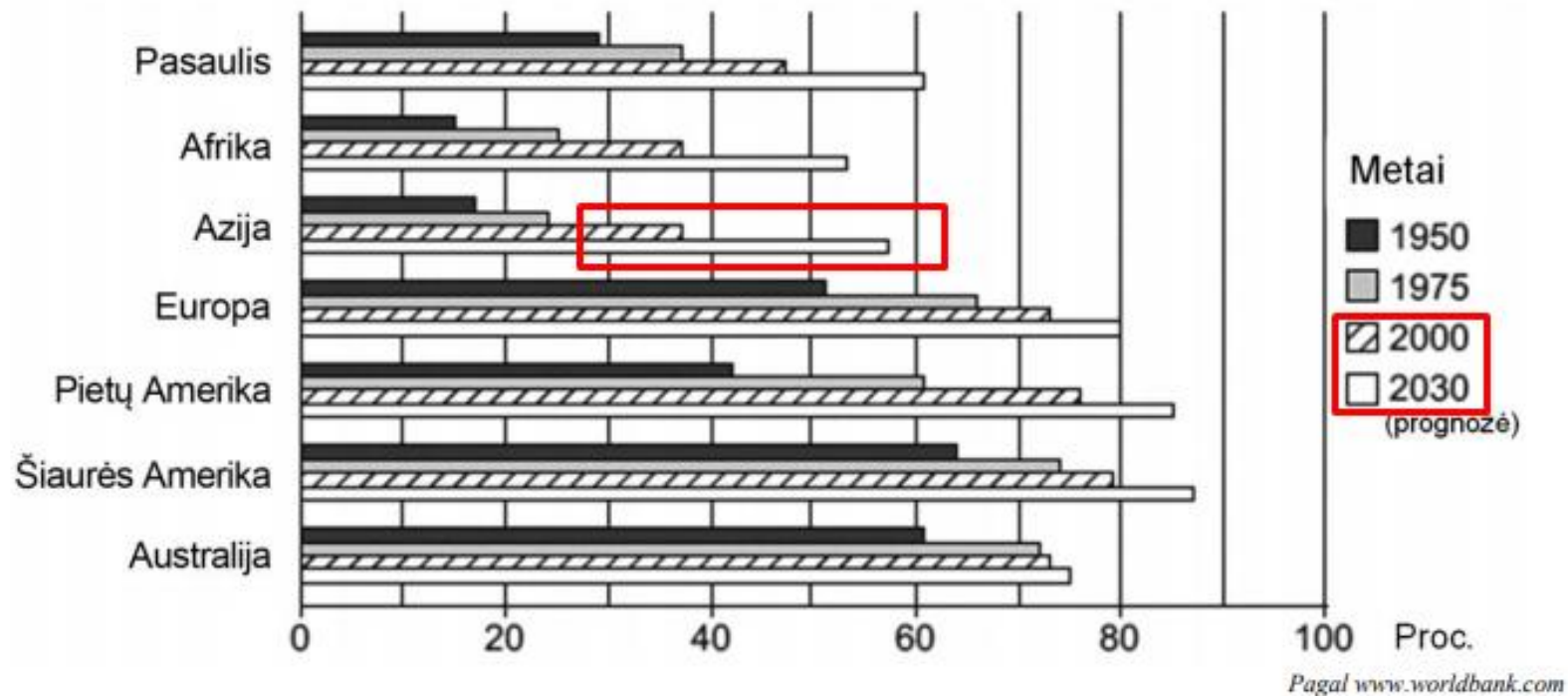
1950 m. – 1402
2010 m. – 4167
Padidėjo – 2,9 karto

Teisingas atsakymas: Afrikoje

30.1. Kuriame žemyne numatomas sparčiausias miestų gyventojų dalies augimas nuo 2000 m. iki 2030 m.? (2017 m.)

31 klausimas. Naudodamiesi šaltiniais (A ir B) bei žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. Miestų gyventojų dalis (proc.) pasaulyje ir įvairiuose žemynuose 1950–2030 m.

Teisingas atsakymas: Azijoje

5. SĄVOKŲ, PAVADINIMŲ NAUDOJIMAS

- **Nenaudoti** AMERIKA, USA kai kalbama apie **JAV**

- Skirti:

Didžioji Britanija – kai kalbama apie salas;

Jungtinė Karalystė – kai kalbama apie valstybę;

Anglija – nenaudoti.

- **Nenaudoti** žodžių geras, blogas, keisti juos pagal situaciją į palankus, nepalankus ir kt.

6. GLOBALINIS, REGIONINIS, LOKALINIS lygmuo

GLOBALINIS	REGIONINIS	LOKALINIS (VIETINIS)
Apimantis visą pasaulį, Žemę	Apimantis tik tam tikrą šalį, regioną ir jų dalis	Apimantis tik tam tikrą vietą, plotą

31. Suskirstykite žemiau išvardytas ekologines problemas pagal jų **geografinės erdvės lygį**.

Ekologinės problemos: *Pramonės rajonų tarša; upės vandens režimo pasikeitimas; naftos išsiliejimas trūkus naftotiekiui; Pasaulio vandenyno vandens lygio kilimas; ozono nykimas; Baltijos jūros tarša.*

Geografinės erdvės lygis	Ekologinės problemos
Globalinis	1. 2.
Regioninis	1. 2.
Lokalinis	1. 2.

Teisingi atsakymai:

Globalinis:

1. Pasaulinio vandens lygio kilimas.
2. Ozono nykimas.

Regioninis:

1. Upės vandens režimo pasikeitimas.
2. Baltijos jūros tarša.

Lokalinis:

1. Pramonės regionų tarša.
2. Naftos išsiliejimas trūkus naftotiekiui.

31.6. Kokios priemonės padėtų sumažinti CO₂ išmetamųjų dujų koncentraciją atmosferoje? Pateikite po dvi priemones, kurios turėtų būti įgyvendinamos tarptautiniu, valstybės (nacionaliniu) ir namų ūkio (asmeniniu) lygmeniu.

Tarptautiniu lygmeniu:

1.
2.

Valstybės (nacionaliniu) lygmeniu:

1.
2.

Namų ūkio (asmeniniu) lygmeniu:

1.
2.

Galimi teisingi atsakymai:

Tarptautiniu lygmeniu:

1. Tarptautinių susitarimų dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų mažinimo įgyvendinimas.
2. Išmetamų teršalų apmokestinimas.
3. Naujų mažai anglies junginių išskiriančių technologijų sukūrimas ir įdiegimas visame pasaulyje.

Valstybės lygmeniu:

1. Šiltnamio efektą stiprinančių dujų kiekio mažinimas.
2. Iškastinio kuro keitimas atsinaujinančiais energijos šaltiniais.
3. Elektra varomo transporto plėtra.
4. Miškų apsauga.

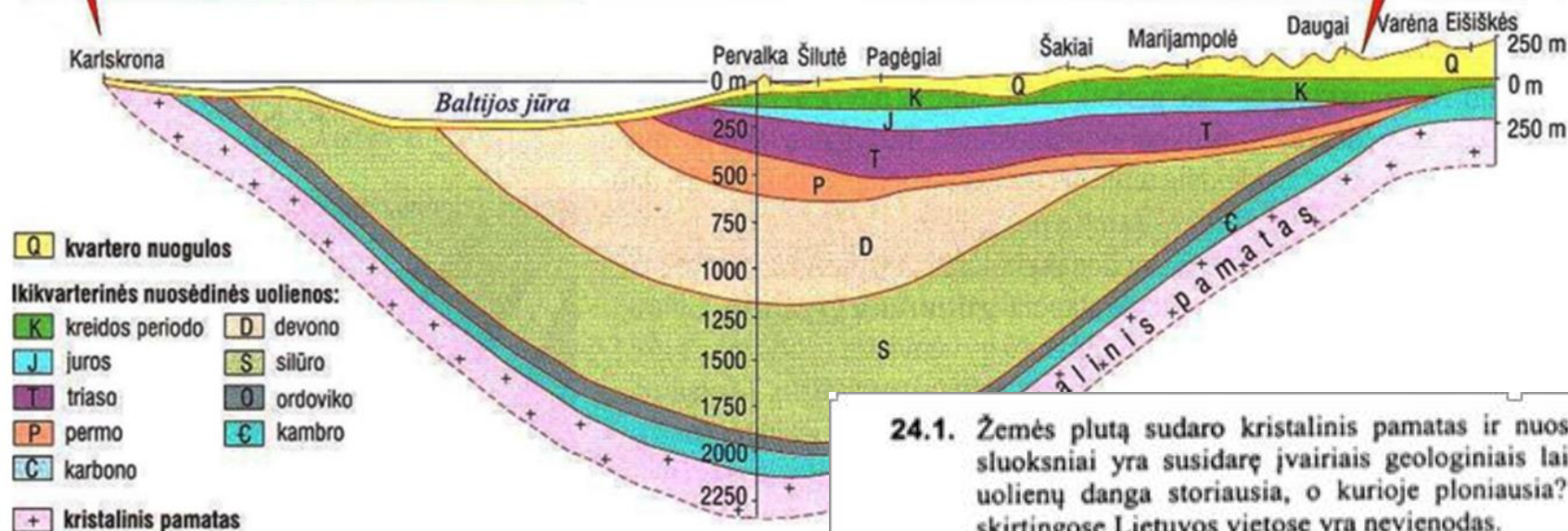
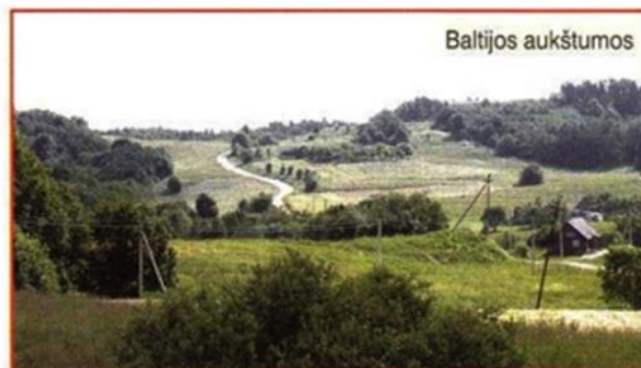
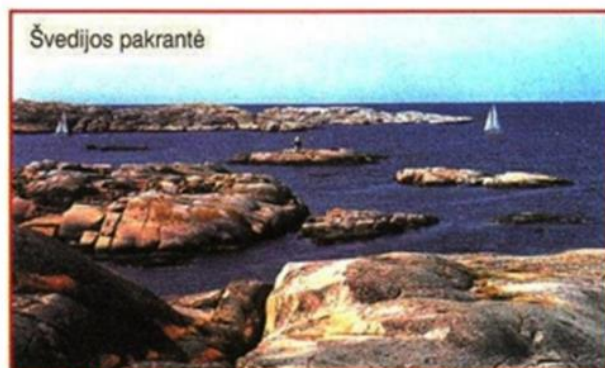
Namų ūkio lygmeniu:

1. Buitinių atliekų rūšiavimas.
2. Energijos taupymas.
3. Organinių atliekų kompostavimas.

24 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atsakykite į klausimus.

A šaltinis. *Geologinis pjūvis Karlskrona–Eišiškės*

24.1. Žemės pluta sudaro kristalinis pamatas ir nuosėdinės uolienos. Lietuvoje nuosėdinių uolienų sluoksniai yra susidarę įvairiais geologiniais laikotarpiais. Kurioje Lietuvos dalyje nuosėdinių uolienų danga storiausia, o kurioje ploniausia? Paaiškinkite, kodėl nuosėdinių uolienų storis skirtingose Lietuvos vietose yra nevienodas.

Atsakymai

Storiausia

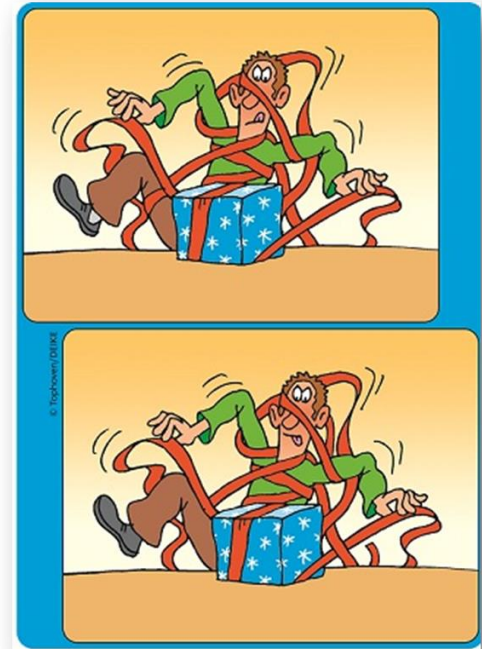
Ploniausia

Paaiškinimas

(3 taškai)

8. PANAŠUMAI IR SKIRTUMAI TRŪKUMAI IR PRIVALUMAI

Atsakydami į klausimą, kuriame reikia įvardyti panašumus ir skirtumus (arba privalumus ir trūkumus) mokiniai neparašo pilno atsakymo.

UŽDUOČIŲ PAVYZDŽIAI

1. **Palyginkite** vidutinę gyvenimo trukmę ekonomiškai **stipriose ir silpnose** šalyse. (2016 m.);
2. Nurodykite po vieną Australijos ir Antarktidos gamtinės geografinės padėties **panašumą ir skirtumą**. (2015 m.);
3. Nurodykite Lenkijos ir Ukrainos geopolitinės padėties **panašumą ir skirtumą**. (2014 m.);
4. Palyginę Lisabonos ir Keiptauno miestų klimatogramas, nurodykite, **kuo panaši ir kuo skiriasi** šių miestų oro temperatūra. (2014 m.);
5. **Kuo skiriasi** Estijos ir Čekijos miškai pagal geografines zonas? Nurodykite du skirtumus. (2013 m.).

26.1. Nurodykite po vieną Australijos ir Antarktidos gamtinės geografinės padėties **panašumą** ir **skirtumą**.

Panašumas

.....

Skirtumas

.....

Teisingi atsakymai:

Panašumas:

Abu žemynai yra Pietų pusrutulyje.

Skirtumas:

1. Australija yra arčiau pusiaujo, ją kerta pietų atogrąža, o Antarktidą kerta pietų poliarinis ratas.
2. Australija yra Rytų pusrutulyje, o Antarktida Rytų ir Vakarų pusrutuliuose.
3. Australiją skalauja Indijos ir Ramusis vandenynai, o Antarktidą – Pietų vandenynas.

9. NEATIDŽIAI PERSKAITYTI KLAUSIMAI

1. Pasaulyje moterų vidutinė gyvenimo trukmė (69 m.) šiek tiek didesnė negu vyrų (65 m.). Nurodykite dvi priežastis, dėl ko yra **mažesnė vidutinė vyrų** gyvenimo trukmė. (2016 m.)

10. ATSAKO NE Į VISUS KLAUSIMUS

Mokiniai nežinodami atsakymo, net nebando rašyti, palieka tuščias eilutes ir neatsakytus klausimus.

11. SKUBA KUO GREIČIAU PALIKTI EGZAMINO PATALPAS

LIETUVOS
GEOGRAFIJOS
MOKYTOJŲ
ASOCIACIJA

DAŽNIAUSIAI PASITAIKANČIOS TEMOS GEOGRAFIJOS EGZAMINE

Klausimai su pasirenkamais atsakymais (I-oji dalis)

ORIENTAVIMASIS ERDVĖJE IR KARTOGRAFIJA

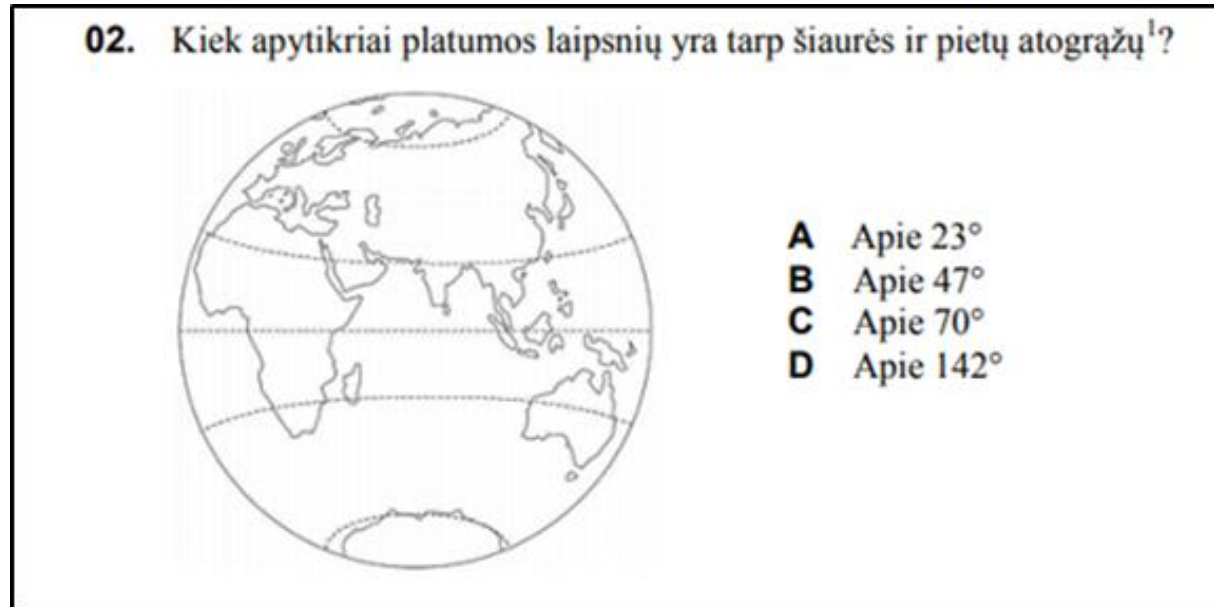
- Nustatykite, koku **azimutu** nuo taško A yra taškas B. (2012 m.)
- Nustatykite, koku **azimutu** nuo Havajų yra Naujoji Zelandija. (2016 m.)
- Kuri horizonto **kryptis sutampa su 225° azimutu?** (2017 m.)
- Kurios horizonto **kryptys** atitinka keliavimo maršrutą Vilnius–Utena–Kaunas–Klaipėda? (2017 m.)

10. Kurios horizonto kryptys atitinka keliavimo maršrutą Vilnius–Utena–Kaunas–Klaipėda?

- A Šiaurė–pietryčiai–pietvakariai
- B Šiaurė–pietvakariai–šiaurės vakarai
- C Šiaurės vakarai–pietryčiai–rytai
- D Šiaurės rytai–pietūs–vakarai

- Kuria **kryptimi** nuo Australijos žemyno nutolusi Tasmanijos sala? (2018 m.)
- Kuria **kryptimi** žemupyje teka Lietauka? (2015 m.)
- Farerai – tai Danijai priklausantis 18 salų salynas Atlanto vandenyne. Kuria **kryptimi** reikėtų skristi lėktuvu iš Kopenhagos, norint pasiekti Farerų salas? (2016 m.)
- Į kokias dalis **pradinis dienovidinis dalo Žemės rutulį?** (2013 m.)

- Kurio taško (A, B, C ar D) **geografinės koordinatės** užrašytos teisingai? (2014 m.)

Šaltinis. Šilutės rajono savivaldybės teritorija.

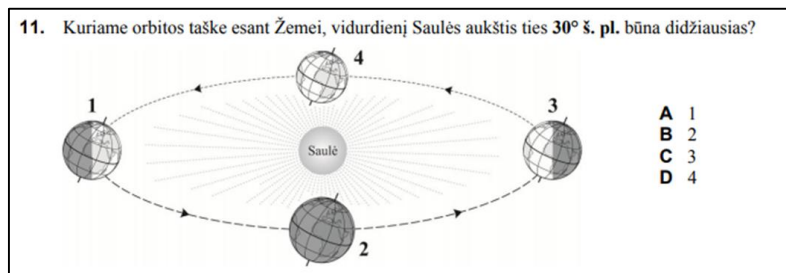

<https://www.geoportal.lt>

ŽEMĖS JUDĖJIMAS

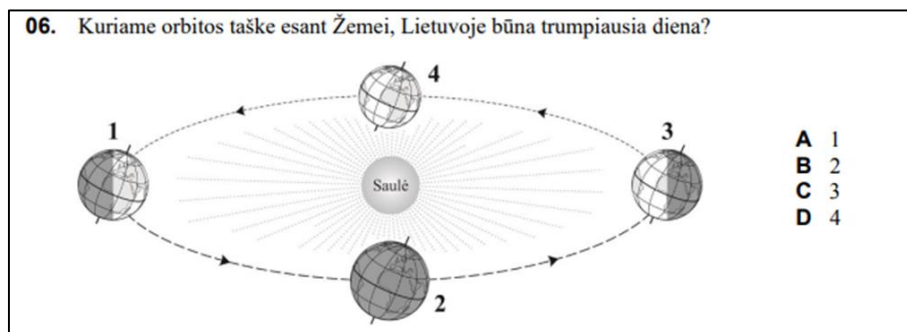
- Kada Argentinoje būna **ilgiausia metų diena?** (2013 m.)

- (2014 m.)

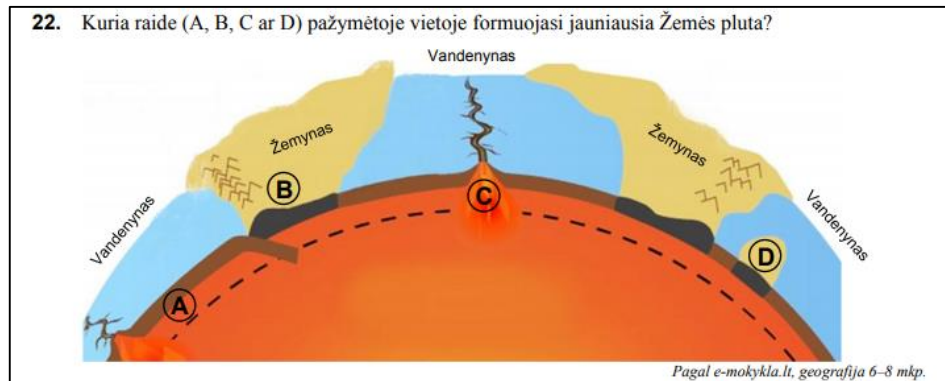
- Kurių šalių teritorijose būna **poliarinė diena ir poliarinė naktis?** (2015 m.)
- Kodėl vidutinėms platumoms būdingi **keturi metų laikai?** (2016 m.)
- Kuriame paveiksle teisingai pavaizduotas **Žemės sukimosi ašies posvyris** į orbitos plokštumą? (2018 m.)
- Kuria seka sutinka kalendorinius **naujuosius metus** išvardytos šalys? (2018 m.)

- (2019 m.)

ŽEMĖS VIDINĖ SANDARA IR VIDINĖS JĖGOS

- Kada vyksta **nuosėdinių uolienų metamorfizmas** (virtimas metamorfinėmis)? (2012 m.)
- Kurioje saloje yra veikiančių **ugnikalnių**? (2013 m.)
- Kuriuose Europos kalnuose **žemės drebėjimų** grėsmė didžiausia? (2015 m.)
- Kuriam **Žemės vidinės sandaros** sluoksniui būdinga aukščiausia temperatūra ir didžiausias tankis? (2018 m.)
- Kurioje eilutėje **Žemės plutos sluoksniai** nuo paviršinio iki giliausio išdėstyti teisingai? (2018 m.)
- (2018 m.)

- Kartoschemose pavaizduotas **žemynų judėjimas** geologinėje Žemės praeityje. Kas lėmė šį judėjimą? (2020 m.)

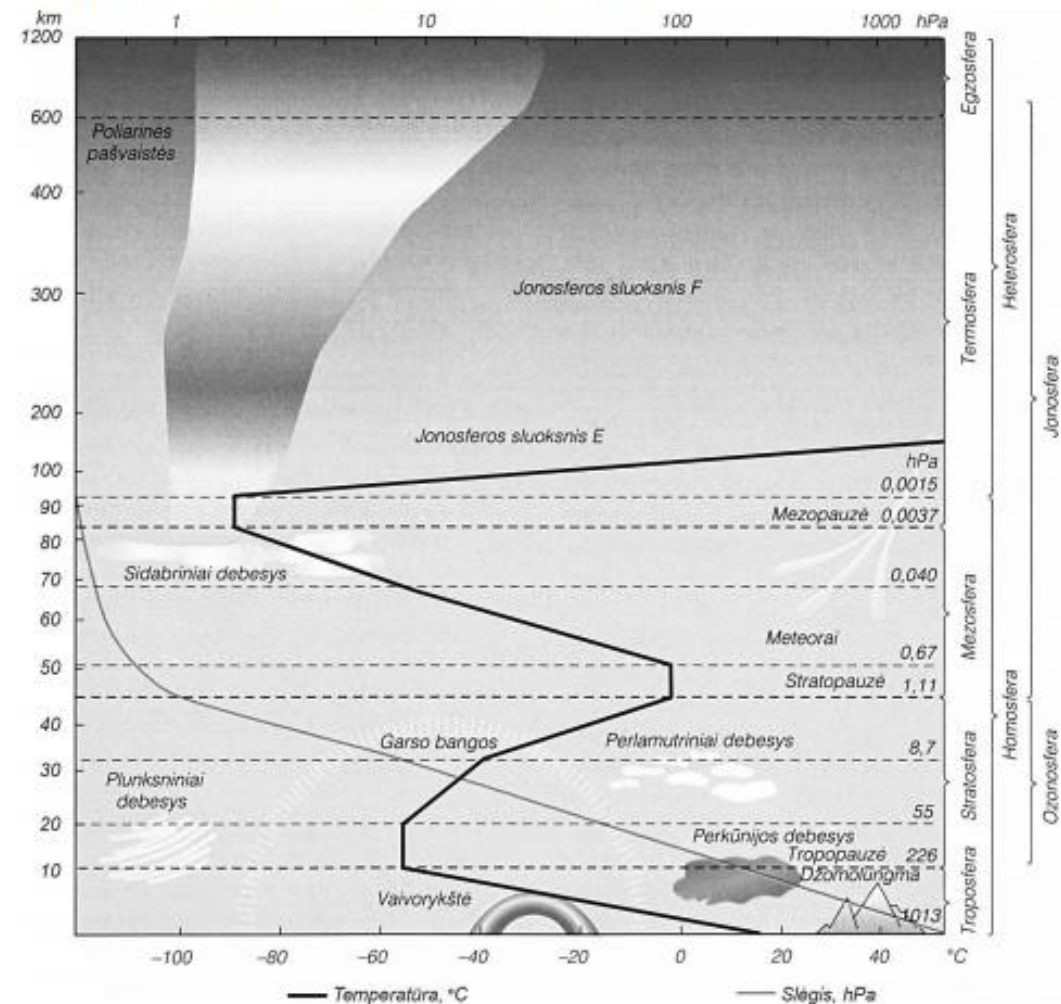
ORAI IR KLIMATAS

ATMOSFERA

Remdamiesi diagrama, atsakykite į 11–13 klausimus.

Atmosferos vertikalusis pjūvis ir temperatūros bei slėgio kaita.

- Kur yra **didžiausia** atmosferos masė? (2013 m.)
- Schemoje pavaizduota teorinė bendroji Žemės atmosferos cirkuliacija. Esant kokiai aplinkybei ši schema teisinga? (2013 m.)
- Kaip **pasikeičia oro temperatūra** atmosferos sluoksnyje nuo tropopauzės iki stratopauzės? (2020 m.)
- Kuriame **aukštyje sparčiausiai mažėja** atmosferos slėgis (hPa)? (2020 m.)
- Kuriame **aukštyje** oro temperatūra yra **žemiausia**? (2020 m.)

VĖJAI

- Kuris pasatų apibūdinimas yra **teisingas?** (2015 m.)
- Kuris musonų apibūdinimas yra **teisingas?** (2019 m.)

KRITULIAI

- **Kurioje** Afrikos vietovėje (iš pažymėtų skaitmenimis 1–4) yra **didžiausias** vidutinis metinis kritulių kiekis ? (2012 m.)
- **Kurioje** iš pažymėtų raidėmis (A–D) vietovių metinis kritulių kiekis **didžiausias?** (2013 m.)
- Kuris **kritulių** susidarymo **tipas parodytas** paveiksle? (2016 m.)

TEMPERATŪROS AMPLITUDĖ

- Kuriame grafike **teisingai parodytas** metinės oro temperatūros **amplitudės kitimas**, tolstant nuo pusiaujo ašigalių link. (2016 m.)
- **Kurioje** klimato juostoje metinė oro temperatūros amplitudė yra **mažiausia?** (2017 m.)
- Naudodamiesi pateikta klimatograma, **apskaičiuokite** šios vietovės apytikslę metinę oro temperatūros **amplitudę**. (2017 m.)

KLIMATĄ LEMIANTYS VEIKSNIAI

- (2020 m.)

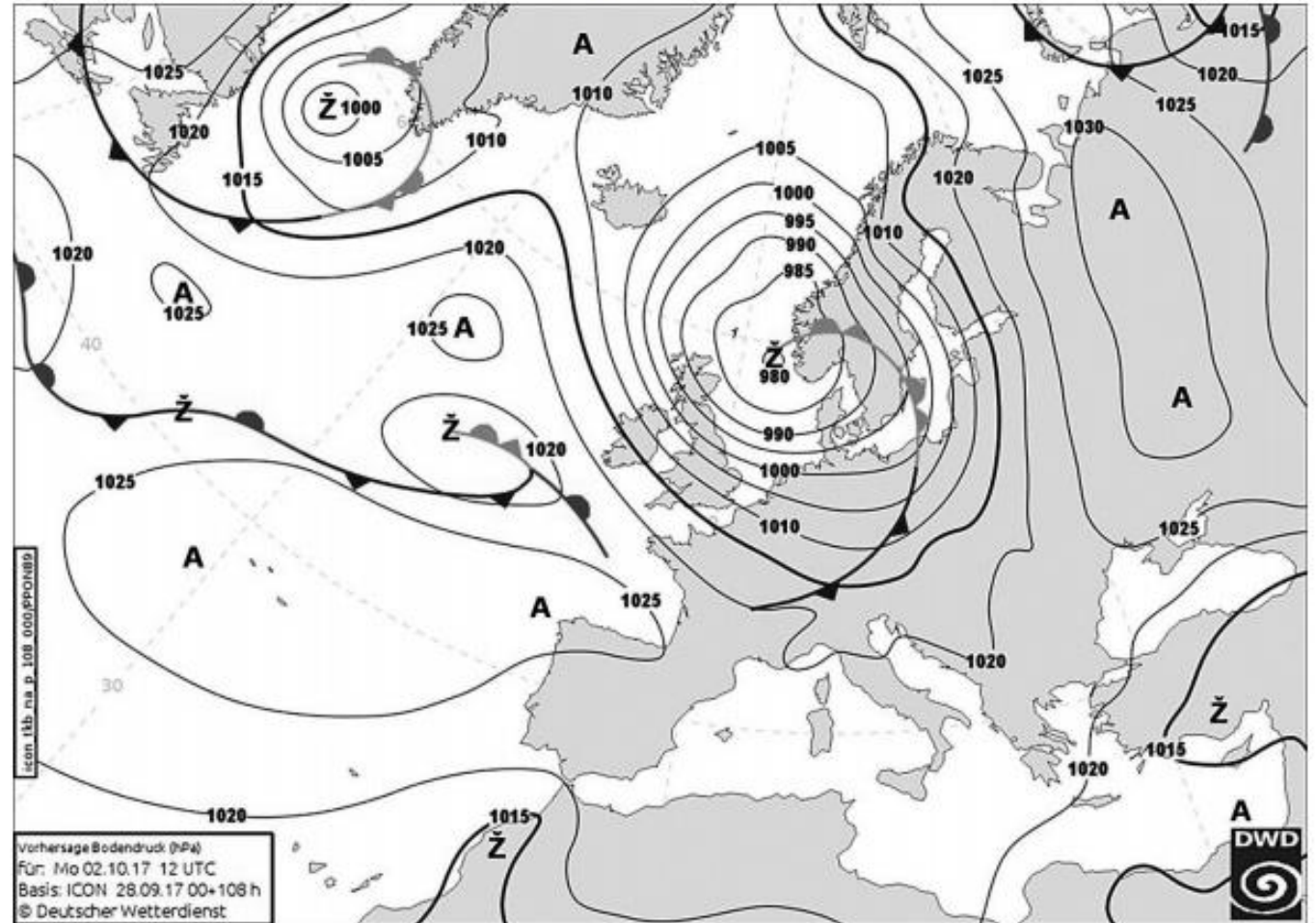
05. Pagal pateiktus klimato duomenis nustatykite, kuri vietovė yra arčiausiai vandenyno.

Vietovė	Vidutinė oro temperatūra, °C		Vidutinis kritulių kiekis, mm	
	Sausis	Liepa	Sausis	Liepa
A	–1,0	18,0	85	80
B	–3,0	18,5	75	80
C	–4,5	19,0	70	85
D	–6,0	19,4	50	85

ORAI IR SINOPTINIS ŽEMĖLAPIS

Naudodamiesi atmosferos slėgio jūros lygyje žemėlapiu, atsakykite į 12–14 klausimus.

- Kas **lemia** staigias orų permainas? (2015 m.)
- Kas meteorologijos stotyse matuojama **higrometru**? (2016 m.)
- Kuriame mieste orus lemia **anticiklonas**? (2018 m.)
- Kuriame mieste orus lemia **ciklonas**? (2018 m.)
- Kuriuo sutartiniu ženklu žymimas **šaltasis atmosferos frontas**? (2018 m.)

POLITINĖ GEOGRAFIJA

VALSTYBIŲ GRUPAVIMAS PAGAL TAM TIKRUS POŽYMIUS

- Pažymėkite eilutę, kurioje išvardytų valstybių **teritorijos** yra tik **salose**. (2012 m.)
- Kurioje eilutėje išvardytų valstybių krantus **skalauja Arkties vandenynas?** (2020 m.)
- Kurios abi Europos valstybės turi **priėjimą prie jūros?** (2016 m.)
- Kuris **teiginys** apie valstybes yra **neteisingas?** (2013 m.)
- Kuri valstybė **pagal teritorijos sudėtį** yra federacinė? (2013 m.)
- Kurioje eilutėje visos išvardytos Europos valstybės yra **federacinės respublikos?** (2014 m.)
- Kaip grupuojamos valstybės pagal **teritorinę struktūrą?** (2019 m.)
- Kuri valstybė yra **unitarinė respublika?** (2020 m.)
- Kurioje eilutėje abi išvardytos valstybės yra **konstitucinės monarchijos?** (2015 m.)
- Kuri Europos valstybė yra **konstitucinė monarchija?** (2018 m.)

ŠALIŲ, REGIONŲ, ŽEMYNŲ YPATUMAI

- Kuris požymis būdingiausias Šiaurės Europos regiono valstybėms? (2012 m.)
- Koks požymis lemia Islandijos priskyrimą prie Šiaurės Europos regiono šalių? (2013 m.)
- Kurioje eilutėje teisingai nurodyti abiejų Europos regionų požymiai? (2014 m.)
- Kuris požymis būdingas Pietvakarių Azijos regionui? (2015 m.)

15. Kurioje eilutėje teisingai nurodyti abiejų žemynų požymiai?

	Šiaurės Amerika	Pietų Amerika
A	Dauguma gyventojų yra budistai.	Dauguma gyventojų yra Romos katalikai.
B	Šiaurinius krantus skalauja Arkties vandenynas.	Šiaurinius krantus skalauja Karibų jūra.
C	Kerta pradinis dienovidinis ¹ .	Kerta pusiaujas.
D	Vyrauja drėgnieji atogrąžų miškai.	Vyrauja dykumos ir pusdykumės.

10. Kurioje eilutėje teisingai nurodyti ir Vakarų, ir Rytų Lietuvos regionų požymiai?

	Vakarų Lietuva	Rytų Lietuva
A	Dideli vėjo energijos ištekliai.	Yra eksploatuojamų naftos telkinių.
B	Iškrenta apie 600–700 mm kritulių.	Iškrenta apie 800–900 mm kritulių.
C	Miškuose vyrauja eglynai.	Miškuose vyrauja pušynai.
D	Tankiausiai gyvenama vakarinėje dalyje.	Tankiausiai gyvenama šiaurės rytinėje dalyje.

19. Kuri Europos valstybė aprašyta tekste?

Ši valstybė yra Vakarų Europoje. Užjūrio teritorijų turi visame pasaulyje. Šalis iš pietų į šiaurę driekiasi¹ nuo Viduržemio jūros iki Lamanšo sąsiaurio ir Šiaurės jūros, iš rytų į vakarus – nuo Reino iki Atlanto vandenyno. Dėl teritorijos formos gyventojai savo šalį kartais vadina šešiakampiu.

- Remdamiesi žemiau pateiktu **aprašymu** nustatykite, kokia tai valstybė. (2012 m.)
- **Kuris teiginys** apie pasaulio regionus yra teisingas? (2013 m.)
- **Kuris teiginys** apie Jungtinių Amerikos Valstijų gyventojus yra teisingas? (2019 m.)
- **Kuris teiginys** apie Afrikos žemyną yra teisingas? (2018 m.)
- **Kuris teiginys** būdingiausias Australijai? (2017 m.)
- Kuris **Europos regionas** puoselėja senas demokratijos tradicijas ir sudaro Europos Sąjungos branduolį? (2020 m.)

BIOGEOGRAFIJA

- Kurioje eilutėje teisingai **nurodytas geografinėi zonai būdingas dirvožemio tipas?** (2012 m.)
- Kuris apibūdinimas tinka **arktinėms dykumoms?** (2013 m.)
- Kurioje eilutėje teisingai nurodytos **geografinės zonos ir klimato juosta?** (2013 m.)
- Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėtas **humusingas dirvožemio sluoksnis?** (2014 m.)
- Kurioje eilutėje teisingai nurodyta **geografinių zonų kaita einant iš šiaurės į pietus?** (2014 m.)
- (2015 m.)

13. Kuriai geografinėi zonai būdingi šie oro temperatūros ir kritulių kiekio duomenys (žr. lentelę) bei paveiksle parodytas kraštovaizdis?

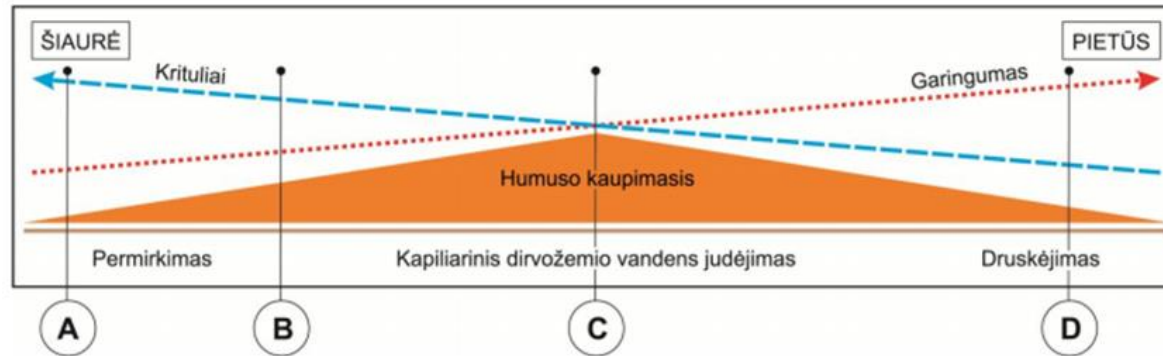
Lentelė

Metinė oro temperatūros amplitudė	5–8 °C
Metinis kritulių kiekis	200–1000 mm
Sausojo laikotarpio trukmė	6–10 mėn.

- A** Dykumų.
- B** Pusdykumių.
- C** Savanų.
- D** Stepių.

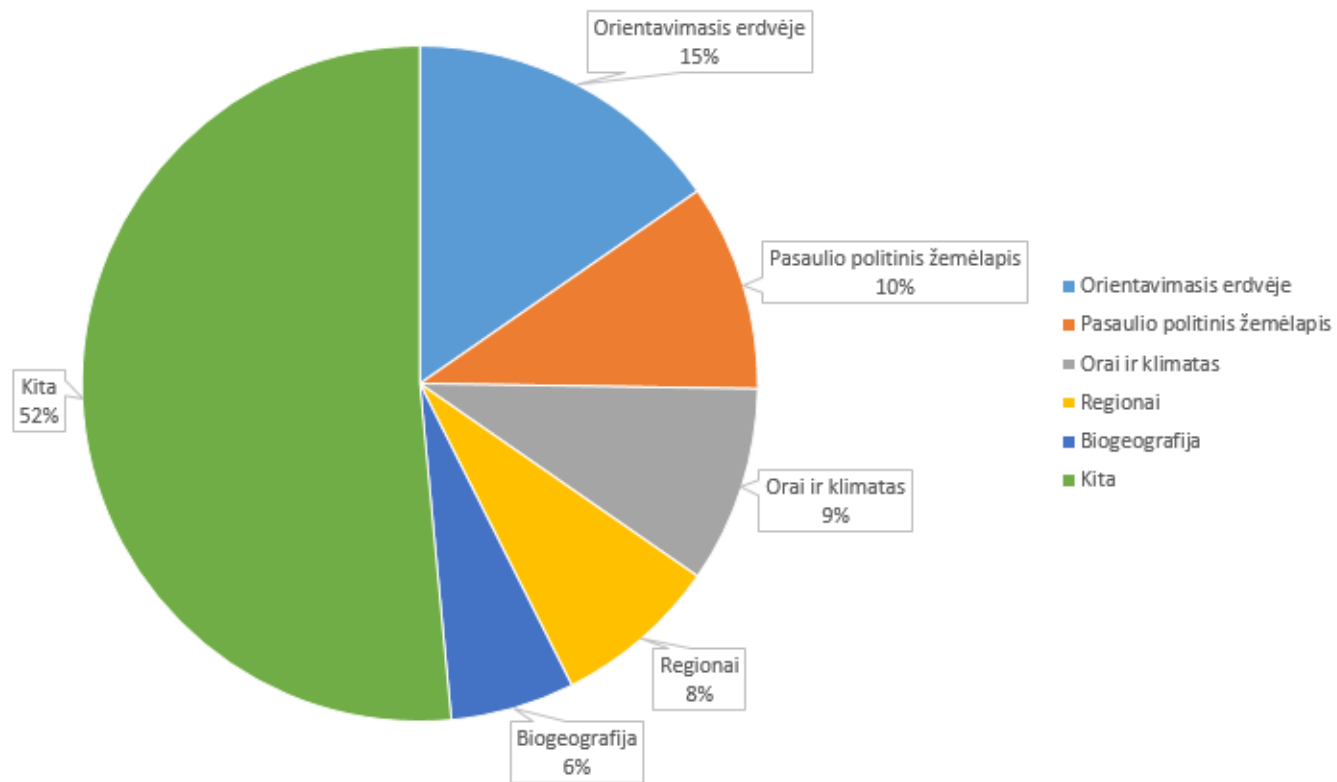
21. Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėtomis gamtinėmis sąlygomis formuojasi derlingiausi dirvožemiai?

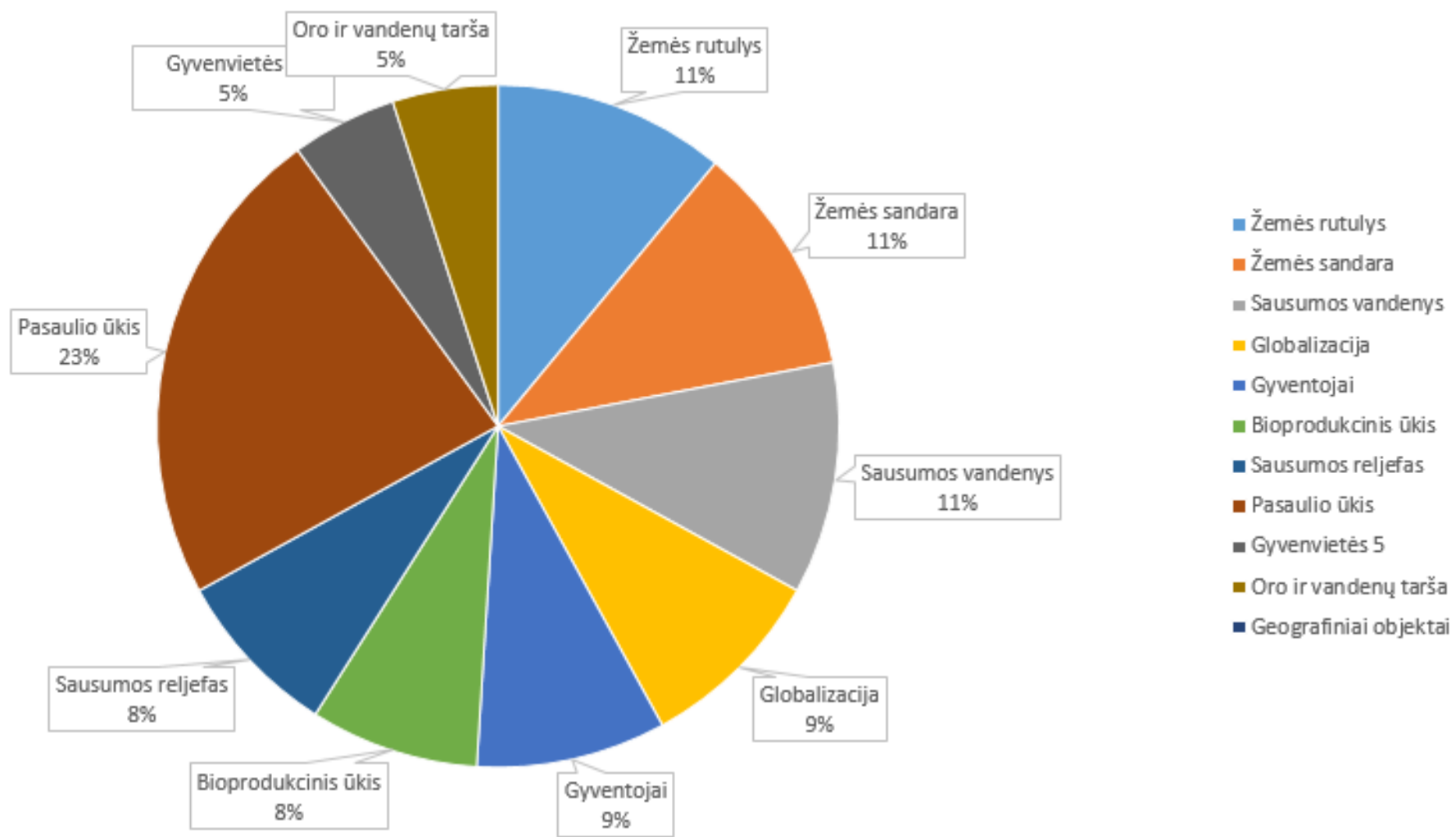

Pagal leid. „Gaublys“. Gamtinė geografija. Vadovėlis 11–12 klasei. Vilnius: Didakta, 2011.

- Kurioje **geografinėje zonoje** yra **derlingiausi dirvožemiai**? (2016 m.)
- Kurioje **geografinėje zonoje** yra išlikusi lydiminė žemdirbystė? (2016 m.)
- Kur, kopdami į aukščiausias kalnų viršūnes, **pereitumėte daugiausia vertikaliųjų geografinių zonų**? (2017 m.)
- Kodėl **stepėse auga labai mažai medžių ir krūmų**? (2017 m.)
- **Vėsaus ir drėgno klimato srityse** lengvai tirpstančios medžiagos iš viršutinių dirvožemio sluoksnių išplaunamos į gilesnius sluoksnius. Kaip vadinamas šis **dirvodaros** procesas? (2019 m.)

GEOGRAFIJOS EGZAMINO I-OS DALIES TEMINIS PASISKIRSTYMAS

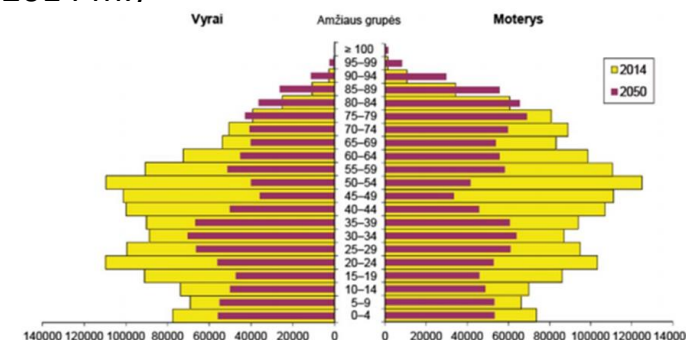

Struktūriniai klausimai ir užduotys

II-oji dalis

GYVENTOJŲ GEOGRAFIJA

- Gyventojų skaičiaus pokytis **Baltijos šalyse**. (2020 m.)
- **Lietuvos gyventojai** pagal lytį ir amžiaus grupes. (2019 m.)
- **Kūdikių mirtingumas** ir BVP. (2019 m.)
- **ES** gyventojų amžiaus grupės. (2018 m.)
- **Vidutinė būsima žmonių gyvenimo trukmė** (ekonomiškai stipriose, silpnose šalyse). (2016 m.)
- **Indijos** demografiniai rodikliai (NGP, gimstamumo mažinimo politika). (2014 m.)
- **Brazilijos gyventojų sudėtis pagal rasę**. (2014 m.)
- **Kinijos** demografinė sudėtis (demografinė politika). (2012 m.)

KLIMATO JUOSTOS, GEOGRAFINĖS ZONOS

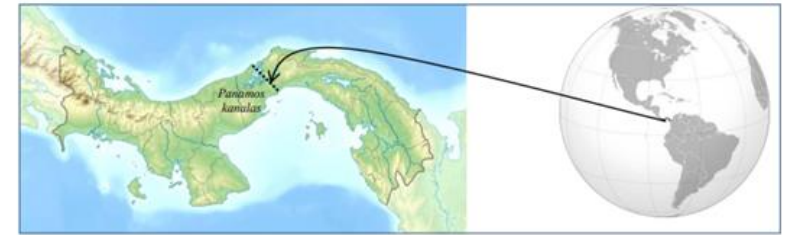

- Geografinės zonos (stepės). (2020 m.)
- Geografinės zonos (tundra, arktinės dykumos, karštosios dykumos, drėgnieji pusiaujo miškai). (2019 m.)
- Namibo dykuma. Kuršių nerijos kraštovaizdis. (2018 m.)
- Sachelio regionas (dykumėjimo priežastys). (2015 m.)
- Klimato juostos (klimatogramų analizė). (2014 m.)
- Miškingumas Suomijoje. (2014 m.)
- Europos geografinių zonų išsidėstymas skirtingose Europos valstybėse. (2013 m.)

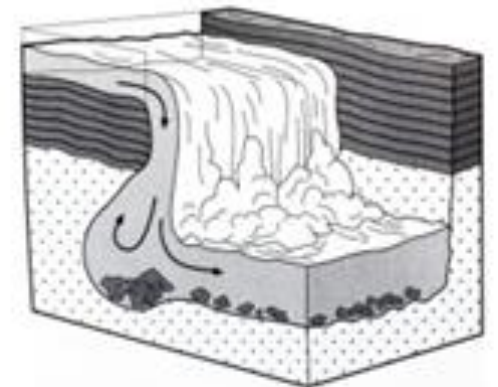

VIDAUS VANDENYS

- **Požeminis vanduo** (gruntinis, tarpfluoksninis (artezinis), dirvožemio, mineralinis). (2017 m.)
- **Upės darbas** (kriokliai). (2017 m.)
- **Upės debitas** (potvynių ir poplūdžių susidarymas). (2016 m.)
- **Hidroenergetiniai ištekliai Lietuvoje**. (2016 m.)
- **Panamos kanalas**. (2015 m.)
- **Nilas** (jo vandeningumas, užtvanka). (2014 m.)

A šaltinis

REGIONINĖ GEOGRAFIJA

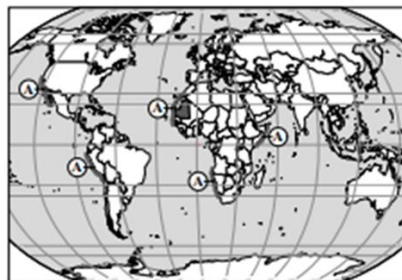
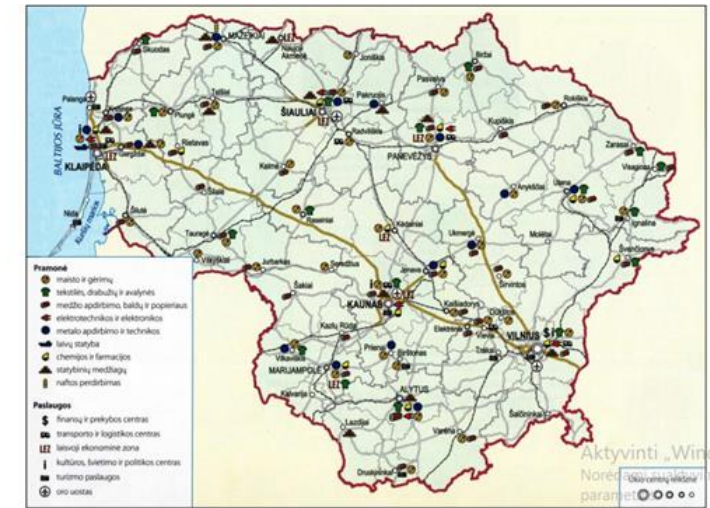

- Šilutės rajono savivaldybės ypatumai (ekonominė geografinė padėtis). (2019 m.)
- Graikijos geografinės, geopolitinės padėties ypatumai, politinės ir ekonominės problemos. (2018 m.)
- Europos – Azijos riba. (2015 m.)
- Australijos, Antarktidos geografinė padėtis, poliarinė diena, naktis, datos keitimosi linija). (2015 m.)
- Prancūzijos geografinio, geopolitinio išsidėstymo ypatumai, valdymo forma. (2014 m.)
- Karibų jūros salų ypatumai (ekonominė geografinė padėtis, ...). (2012 m.)

PRAMONĖ

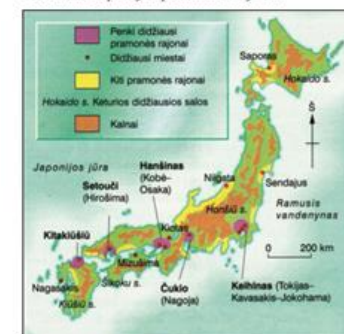
- JAV pramonės. (2020 m.)
- Lietuvos pramonė ir paslaugos. (2019 m.)
- Lietuvos pramonė. (2018 m.)
- Japonijos pramonė. (2015 m.)
- Mauritanija ir UAB „Vičiūnai“. (2013 m.)
- Pietryčių Azijos regiono ūkio plėtra. (2013 m.)

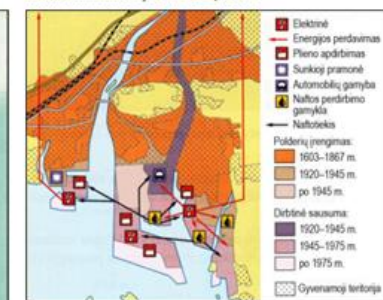
Saltinis.

Netoli Mauritanijos krantų Atlanto vandenyne sugautų sardinių, geros kokybės aštuonkojų¹, krevečių galės paragauti ir lietuviai. Mauritanijoje Lietuvos x įmonių grupė pirmiau atidaro perdirbimo cechus, o vėliau – ir įmones. Atlanto vandenyne, prie Mauritanijos krantų yra itin dideli žuvų ir kitų jūros gėrybių ištekliai. Čia pagaunami geriausi pasaulyje aštuonkojai, nes pakrantėse gyvena daug moliuskų, kuriais aštuonkojai minta. Apie 90 proc. perdirbtų žuvų ir kitų jūros gėrybių x įmonių grupė eksportuoja. Lietuvoje parduodama tik nedidelė dalis.

Pagal Lietuvos rytą, 2012 m.

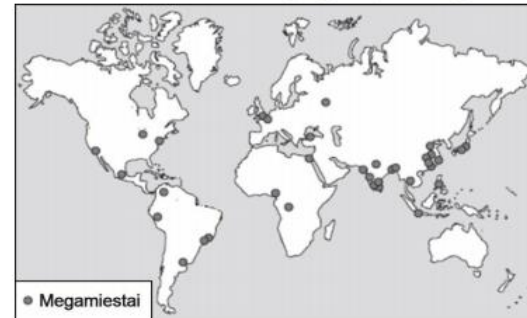
Pagal leid. D. Waugh. „Geografija“. Integruotas kursas, II dalis. Vilnius: Alma littera, 2003.

Pagal leid. „Gaublys“. Visuomeninė geografija. Vadovėlis 11–12 klasei. Vilnius: Dabasis, 2011.

URBANIZACIJA

- Urbanizacija pasaulyje (ypatimai išsivysčiusiose ir besivystančiose šalyse). (2018 m.)
- Urbanizacija (Nigerija, Lagoso lūšnynai). (2015 m.)
- Urbanizacija Brazilijoje. (2014 m.)
- Urbanizacija, suburbanizacija ekonomiškai silpnose ir stipriose šalyse. (2013 m.)

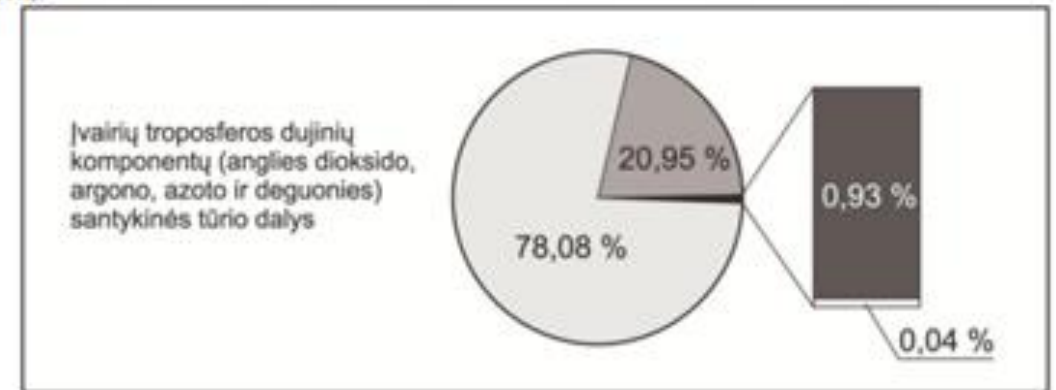

ATMOSFEROS DUJINĖ SUDĖTIS, CO₂, tarša

- CO₂ koncentracija atmosferoje. (2018 m.)
- CO₂ išskyrimas į aplinką. (2017 m.)
- Troposferos dujinė sudėtis. (2015 m.)
- Tarša. (2012 m.)

Klimato kaitos požymiai, pasekmės

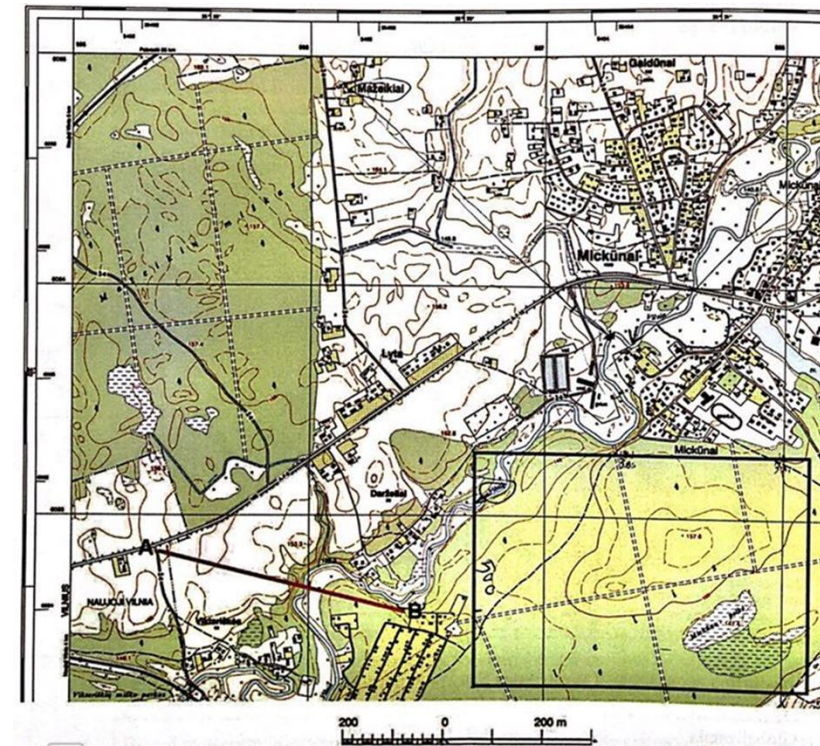
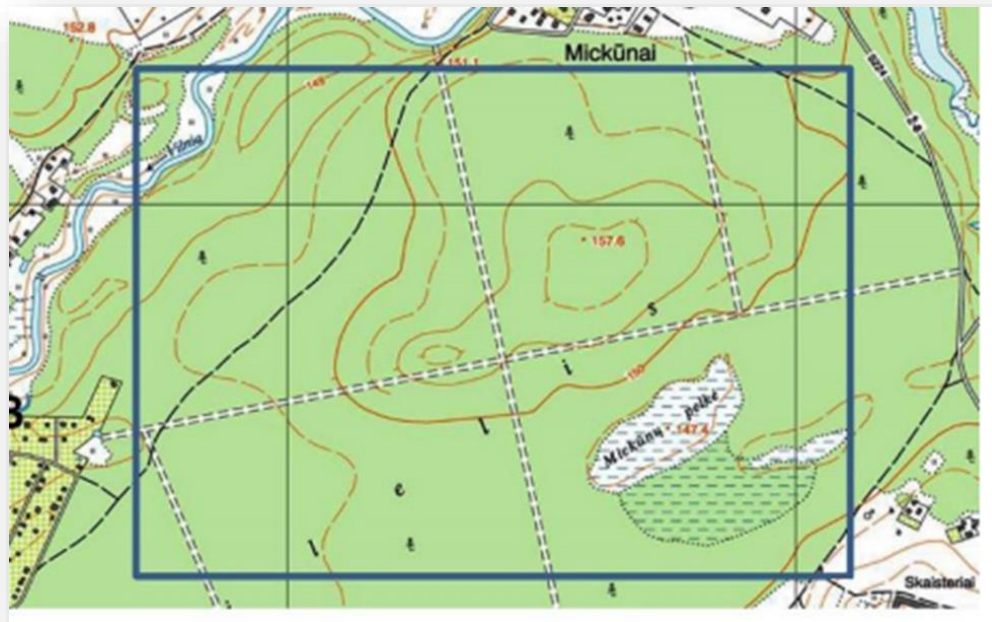
Šaltinis

Pagal leid. D. Česnavičius, V. Gerulaitis. „Bendroji geografiija“. 2-oji kn. XI–XII kl. Kaunas, 2007.

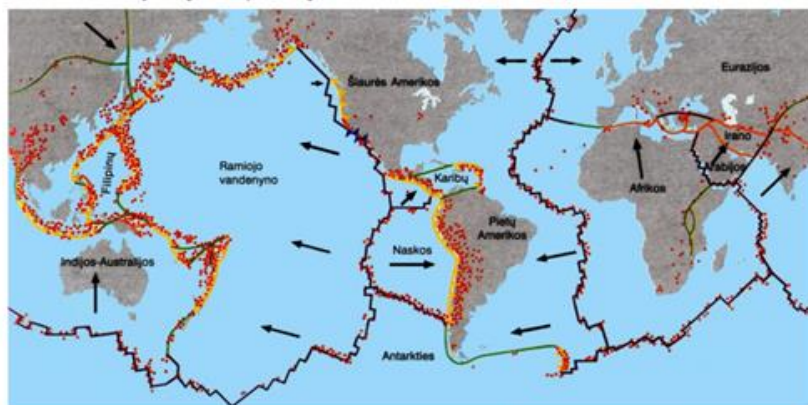
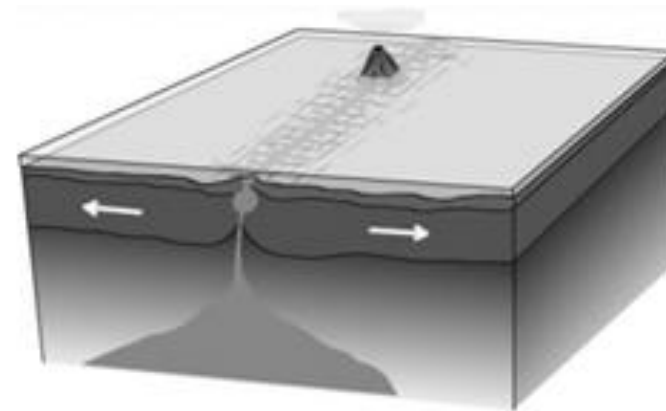
GEOGRAFINIS PAŽINIMAS

- **Topografinis žemėlapis** (matavimai, sutartiniai ženklai). (2020 m.)
- Mauna Loa geografinės **koordinatės, azimutas, santykinis, absoliutinis aukščiai**. (2013 m.)
- Lietuvos pietvakarių regionas (**absoliutusias aukštis, koordinatų nustatymas, kairieji, dešinieji intakai**). (2012 m.)

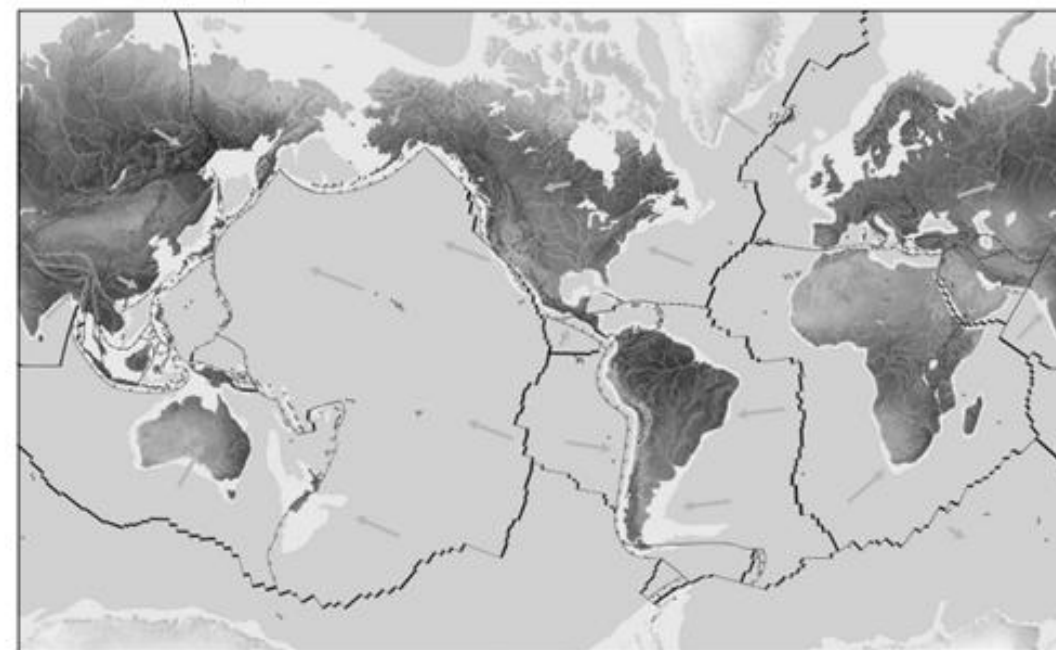
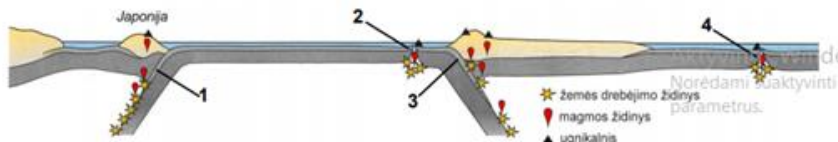
LITOSFEROS PLOKŠČIŲ TEKTONIKA

- Litosferos plokščių sandūra. (2018 m.)
- Litosferos plokščių judėjimas (žemės drebėjimai). (2017 m.)
- Litosferos plokščių judėjimas. (2014 m.)

Pagal leid. D. Waugh, „Geografija“, I dalis, Alma littera, 2002.

C šaltinis. Schemiškas litosferos plokščių pjūvis

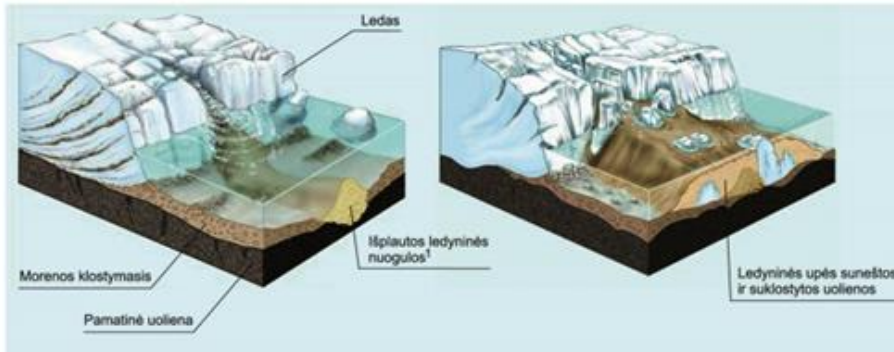

LEDYNŲ VEIKLA

- Ledyno tirpsmas ir fliuvioglacialinių nuogulų klostymasis. (2015 m.)

A šaltinis

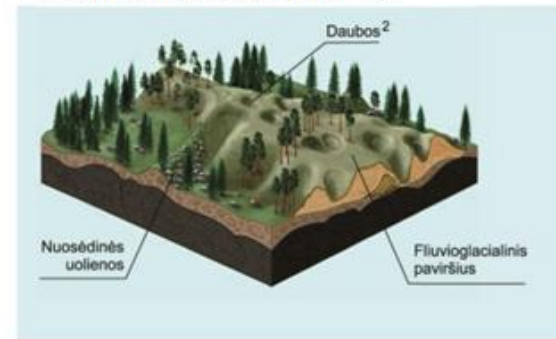
Ledyno tirpsmas ir fliuvioglacialinių nuogulų klostymasis

Pagal <http://veppi.gtk.fi>

B šaltinis

Fliuvioglacialinis paviršius ir jo formos

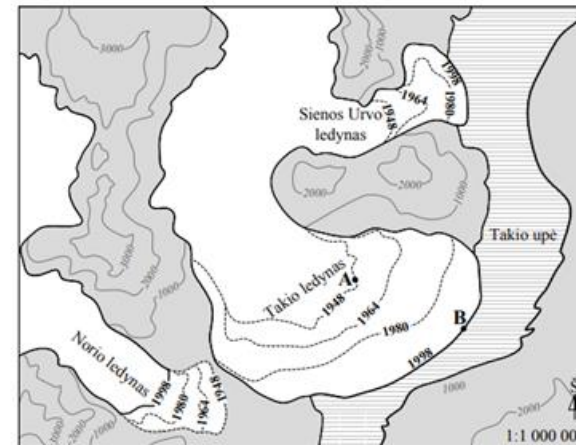
Pagal <http://veppi.gtk.fi>

C šaltinis

<http://www.ppeb.ca>

- Ledynų susidarymas, judėjimas. (2012 m.)

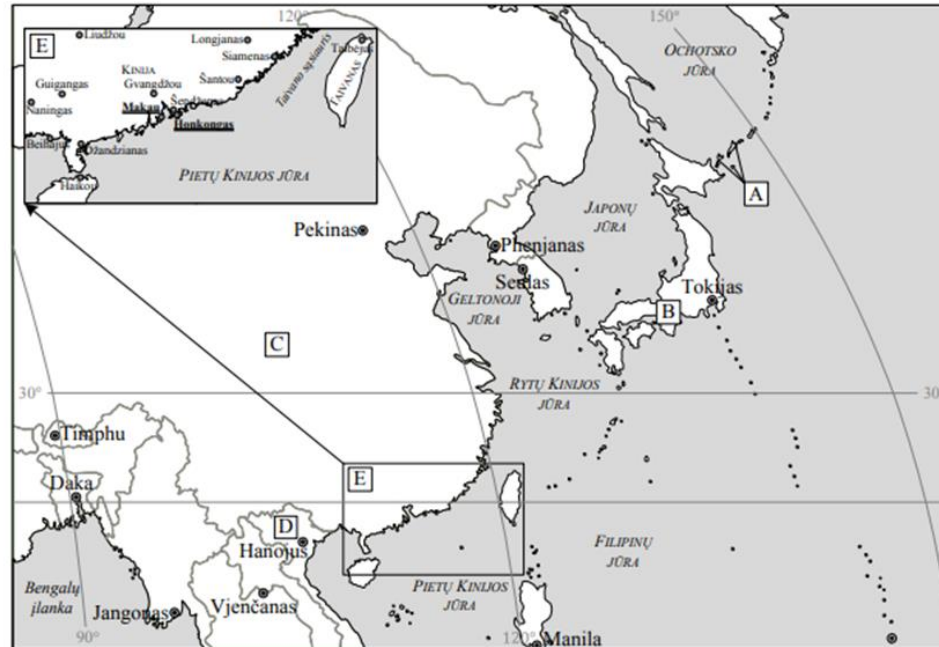

KARAI IR KARINIAI KONFLIKTAI

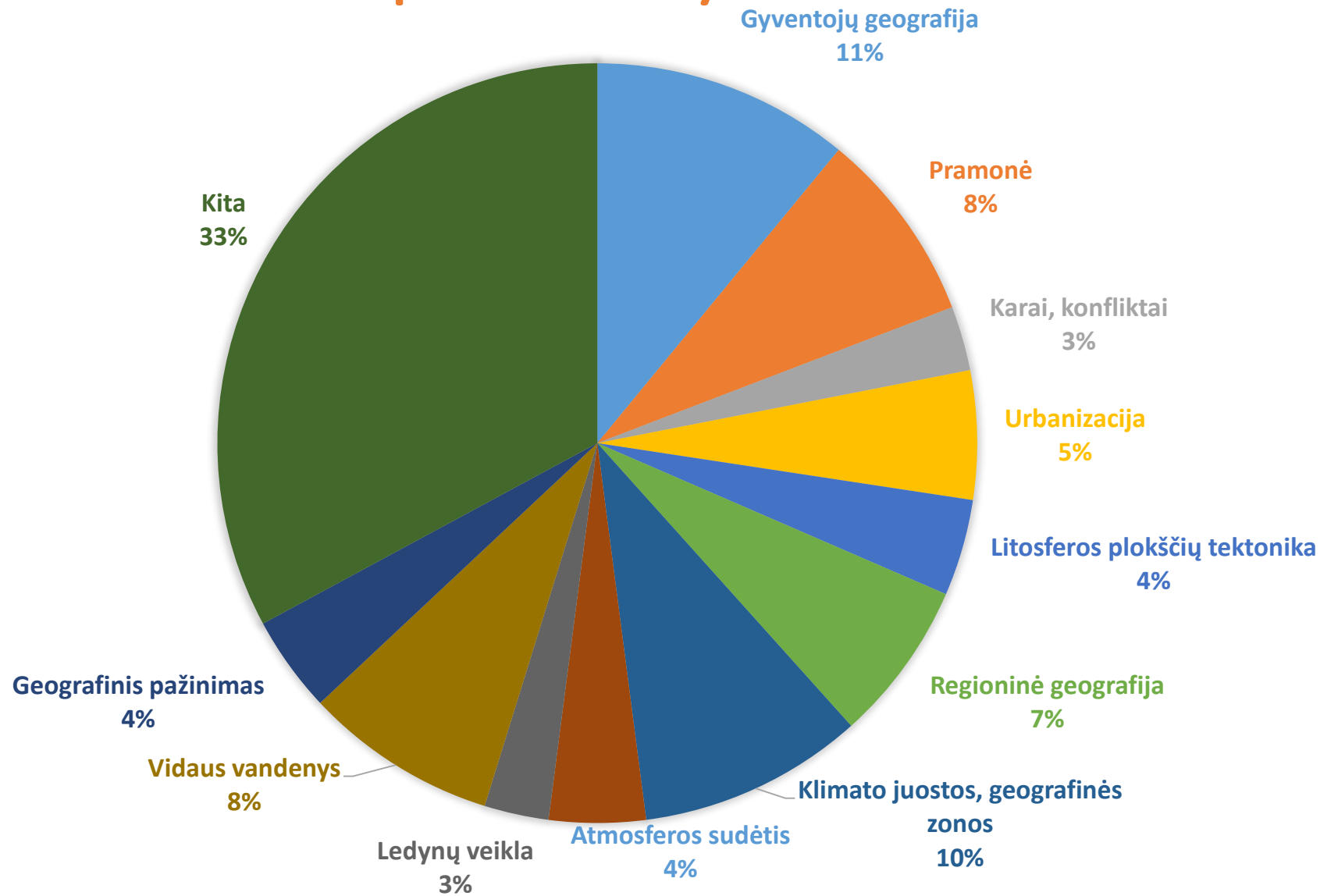
- Kurdų bendruomenė (2020 m.).
- Rusijos ir Japonijos konfliktas dėl Kurilų salų (2013 m.).

■ Kurdų paplitimas.

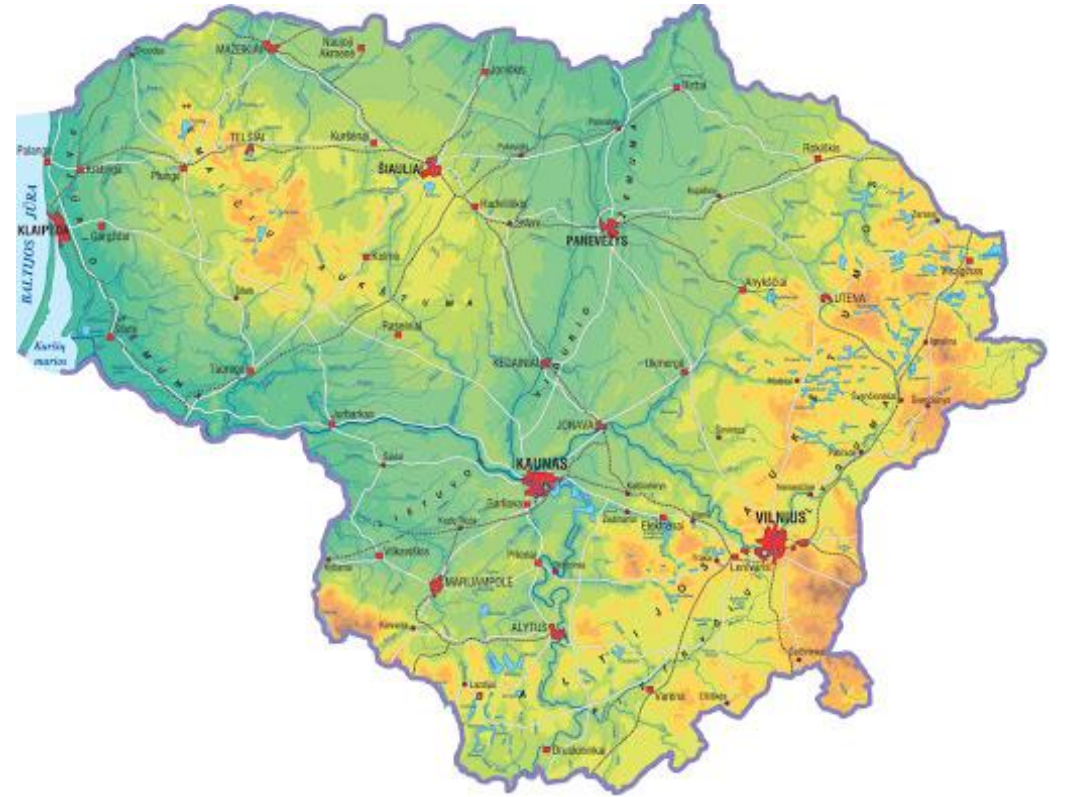

Geografijos egzamino II-os dalies teminis pasiskirstymas

LIETUVOS GEOGRAFIJA EGZAMINE

- Lietuvos gyventojai pagal lytį ir amžiaus grupes. (2019 m.)
- Šilutės rajono savivaldybės ypatumai (ekonominė geografinė padėtis). (2019 m.)
- Lietuvos pramonė. (2018 m.)
- Turizmas Lietuvoje. (2017 m.)
- Aukštaičių aukštumos ežerai (Asveja). (2016 m.)
- Hidroenergetiniai ištekliai Lietuvoje (2016 m.)
- Kuršių Nerija (susidarymas, gaisrai, eutrofikacija). (2015 m.)
- Lietuvos transporto sistema. (2014 m.)
- Lietuvos užsienio prekybos balansas. (2014 m.)
- Lietuvos nacionaliniai parkai (saugomų teritorijų kategorijos, pelkės, Ramsaro konvencija). (2013 m.)
- Lietuvos PV regionas (absoliutinis aukštis, koordinatės, kairieji, dešinieji intakai). (2012 m.)
- Vidutinis metinis temperatūros pasiskirstymas Lietuvoje. (2012 m.)
- Turizmas pagal apskritis Lietuvoje. (2012 m.)

Linksmi

Pasaulyje moterų vidutinė gyvenimo trukmė (69 m.) šiek tiek didesnė negu vyrų (65 m.). Nurodykite dvi priežastis, dėl ko yra **mažesnė vidutinė vyrų** gyvenimo trukmė.

Atsakymai:

- *Vyrai atsako ir už save ir už moteris, dėl to gyvena trumpiau.*
- *Nes vyras yra pagrindinis pajamų šaltinis.*
- *Dėl vyrų didesnio fizinio krūvio (namų ruošos).*
- *Nes vyrai gyvena su moterimis.*
- *Nes vyrai sunkiai dirba, neturi laiko net pavalgyti.*
- *Pas vyrus didesnis spaudimas, nei pas moteris.*

